

Udkast

Fremsat den xx-xx-2017 af børne- og socialministeren (Mai Mercado)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 647 af 8. juni 2016, § 1 i lov nr. 1543 af 13. december 2016, § 2 i lov nr. 1544 af 13. december 2016 og § 1 i lov nr. 1662 af 20. december 2016 foretages følgende ændringer:

1. I § 108, stk. 4, indsættes efter »stk. 2«: », herunder i hvilket omfang ~~om~~ bestemmelsen i stk. 2 skal finde anvendelse for personer, der optages i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 a«.

2. I § 124 a ændres »§§ 125-129« til: »§§ 125-129 a«.

3. Efter § 129 indsættes før overskriften før § 130:

»Optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd

§ 129 a. Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131 a, indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs §§ ~~107 og~~ 108, når:

- 1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, og
- 2) det er uforsvarligt for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, og
- 3) ~~forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, og~~
- 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.«

4. Efter § 131 indsættes før overskriften før § 132:

§ 131 a. Statsforvaltningen træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud efter § 129 a efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Statsforvaltningen skal træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for, at betingelserne i § 129 a anses for opfyldt,
- 2) den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne,
- 3) den nødvendige dokumentation for, at den pågældende er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd, samt denne adfærds indvirkning på øvrige beboere eller personale,
- 4) den hjælp, socialpædagogiske bistand og øvrige indsatser efter afsnit V, der har været iværksat eller tilbudt den pågældende for at forebygge personens farlige, truende eller chikanerende adfærd, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet,
- 5) indretningen af den nye bolig og personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og
- 6) personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værgers bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med indstillingen vurdere, om der er behov for at anmode statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Stk. 4. Kommunen kan om fornødent anmode om bistand af politiet til at gennemføre en afgørelse om flytning.

57. I § 132, stk. 1, nr. 2, ændres »§ 129, stk. 1« til: »§§ 129, stk. 1, og 129 a«.

68. I § 134, stk. 1, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

79. I § 135, nr. 2, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

810. I § 136, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

911. I § 137, stk. 2, ændres »§§ 127 og 129« til: »§§ 127, 129 og 129 a«.

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1345 af 23. november 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 1543 af 13. december 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 55, stk. 2, nr. 4, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

2. I § 72, stk. 5, 1. pkt., ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

3. I § 73, stk. 1, nr. 2, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets indhold
  - 2.1. Gældende ret
  - 2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
  - 2.3. Den foreslåede ordning
  - 2.4. Børne- og Socialministeriets overvejelser om lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtelser
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgere
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Den daværende regering (Venstre), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti har den 14. oktober 2016 indgået en aftale om en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud. Parterne er på baggrund af en række tragiske sager med drab, overgreb og vold på botilbud enige om behovet for en styrket voldsforebyggende indsats. Aftalen er en delaftale under satspuljeaftalen for 2017-2020.

I den vedtagne handlingsplan indgår et initiativ om justering af reglerne for flytning af borgere med psykiske lidelser uden samtykke. Med initiativet er det aftalt, at reglerne skal ændres, således at det fremover bliver muligt at flytte en borger med en psykisk lidelse uden samtykke til et andet bestemt botilbud, hvis vedkommende er til fare for ~~andre~~ eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

I dette lovforslag betegnes målgruppen i overensstemmelse med servicelovens begreber som borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd med indvirkning på øvrige beboere eller personale.

Baggrunden for den politiske aftale er en afrapportering fra en arbejdsgruppe bestående af KL, Danske Regioner, Social- og Indenrigsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Justitsministeriet og Finansministeriet. Arbejdsgruppen kommer i sin afrapportering af 1. september 2016 med en række anbefalinger til initiativer til forebyggelse af vold på botilbud, heriblandt et initiativ om at justere reglerne for kommunernes mulighed for at flytte beboere med en psykisk lidelse, der har en udadreagerende og uforudsigelig adfærd, uden samtykke af hensyn til såvel borgerens egen—og som øvrige beboeres sikkerhed. Arbejdsgruppen fremhæver i den forbindelse, at en ændring af reglerne vil skulle afvejes i forhold til hensynet til borgerens retssikkerhed.

Anbefalingen om at ændre flyttereglerne er blandt andet affødt af flere sager, hvor borgere med sindslidelse har begået vold, overgreb samt ytret trusler over for øvrige beboere eller medarbejdere. Dette har i nogle konkrete tilfælde medvirket til en forrælse af rehabiliterings- og bomiljøet samt skabt utryghed blandt øvrige beboere og personalet—og øvrige beboere på vedkommendes aktuelle bopæl. Der er endvidere eksempler på, at borgere, der gentagne gange er blevet udsat for overgreb eller lignende fra en anden beboer, fortsat skal bo dør om dør med vedkommende med risiko for fortsat chikane. I de særlige tilfælde, hvor socialpædagogisk bistand og øvrige indsatser ikke har været tilstrækkelige til at forebygge den farlige, truende eller chikanerende adfærd, og hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende til frivilligt at flytte, vil det være hensigtsmæssigt, at der skabes mulighed for at flytte en borger uden samtykke.

§ 129 om optagelse i særlige botilbud uden samtykke i lov om social service (herefter benævnt serviceloven) indeholder i dag ikke hjemmel til flytning uden samtykke på baggrund af, at en borger er til fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for andre. Såfremt borgeren modsætter sig flytning til et (andet) botilbud, har kommunalbestyrelsen i dag ikke mulighed for at indstille til, at borgeren flyttes uden vedkommendes samtykke.

Med lovforslaget skabes mulighed for, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en borger skal flyttes til et bestemt botilbud, hvis vedkommende er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

Formålet med lovforslaget er først og fremmest at forebygge vold og trusler og højne sikkerheden for ~~medarbejdere og~~ beboere og medarbejdere på botilbud med henblik på at sikre gode rammer for, at der kan ydes hjælp og støtte efter servicelovens bestemmelser og formål.

Forslaget omhandler udelukkende borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modtager hjælp og støtte—får indsatser efter serviceloven, ~~og~~ som har en- adfærd, hvor vedkommende er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale, og som modsætter sig, eller mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning. Den udvidede bestemmelse gælder således ikke borgere, der udelukkende har en fysisk eller kognitiv funktionsnedsættelse, eller borgere, hvor den psykiske

funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende som eksempelvis demens.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis borgeren ved en tilkendegivelse i ord eller handling klart viser, at vedkommende har forståelse for, at flytningen iværksættes, og vedkommende medvirker hertil. Der må således ikke være tvivl om hensigten bag borgerens tilkendegivelse. I forlængelse heraf er det hensigten med de udvidede flytteregler, at de alene skal anvendes i særlige situationer, hvor det ikke har været muligt at motivere borgeren til at samtykke til flytningen.

Det skal ligeledes være forsøgt at forebygge borgerens farlige, truende eller chikanerende adfærd med socialpædagogiske metoder og øvrige indsatser på anden og mindre indgribende vis forud for indstillingen om flytning uden samtykke.

For at sikre borgerens retssikkerhed etableres en sagsbehandlingsprocedure, klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, der svarer til de gældende regler for omkring optagelse ~~af~~ i særlige botilbud uden samtykke (servicelovens § 129).

2. Lovforslagets indhold

2.1. Gældende ret

Servicelovens § 129 regulerer optagelse i særlige botilbud uden samtykke. Bestemmelsen er indeholdt i servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse og omhandler en målgruppe af personer med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der modtager får hjælp og støtte efter serviceloven, og som modsætter sig eller mangler evnen til at give informeret samtykke til en specifik foranstaltning.

Efter § 129, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, skal optages i et bestemt botilbud, når følgende fem betingelser er opfyldt:

- 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig og
- 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og
- 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og
- 5) det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Ovenstående fem kriterier skal være opfyldt for, at en borger kan flyttes uden vedkommendes samtykke. Det følger bl.a. af bemærkningerne til den dagældende servicelovs § 109 e, jf. lovforslag nr. L 195 af 17. marts 1999 om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten m.v. og om øget fleksibilitet i sammensætningen af koordinationsudvalg) (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, s. 4611), at flytningen skal være helt nødvendig for at sikre, at den pågældende ikke udsætter sig selv for alvorlig skade, og at der ikke er andre og mindre indgribende måder at yde støtten på. Det kræves, at der er en høj grad af sandsynlighed for, at pågældende inden for kortere tid – tilsigtet eller utilsigtet – vil udsætte sig selv for alvorlig skade på legeme eller helbred. En beslutning om flytning af en borger kan først træffes, når det er uforsvarligt at undlade flytningen.

I servicelovens § 129, stk. 2- 3, fremgår undtagelser til ovenstående hovedregel. Undtagelsen i § 129, stk. 2, omhandler borgere, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende, og hvor borgeren ikke modsætter sig flytning, men mangler evnen til at give informeret samtykke hertil. Undtagelsen i § 129, stk. 3, omhandler tilfælde, hvor borgeren mangler evnen til at give informeret samtykke og omsorgen kan varetages i et andet tilbud, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende I sådanne tilfælde kan en borger optages i et bestemt botilbud under lempeligere vilkår end hovedreglen i § 129, stk. 1.

Servicelovens § 129 om optagelse i særlige botilbud uden samtykke indeholder således ikke bestemmelser, der giver mulighed for at flytte en borger uden samtykke på baggrund af, at vedkommende er til fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for andre.

Det er efter gældende ret statsforvaltningen, jf. servicelovens § 131, stk. 1, der på baggrund af en indstilling fra kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129, stk. 1. Statsforvaltningens afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

I servicelovens § 131, stk. 2, nr. 1-5, fastslås, at kommunalbestyrelsens indstilling til statsforvaltningen skal indeholde en redegørelse for grundlaget for, at betingelserne for flytning uden samtykke er opfyldt, den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne og den hjælp og pleje efter servicelovens kapitel 16, der har været iværksat eller har været tilbudt den pågældende eller familien, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet.

Derudover skal indstillingen redegøre for indretningen af den nye bolig og den personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og borgerens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter servicelovens § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Statsforvaltningens afgørelser efter servicelovens § 131 om optagelse i bestemte botilbud efter servicelovens § 129 kan, jf. servicelovens § 134, indbringes for Ankestyrelsen. Efter § 72, stk. 5, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (herefter benævnt retssikkerhedsloven) har klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud efter § 129 i serviceloven opsættende virkning. Det indebærer, at flytningen som udgangspunkt ikke kan gennemføres, før Ankestyrelsen har truffet afgørelse. Dog kan statsforvaltningen, hvis særlige forhold gør det påkrævet, træffe afgørelse om at iværksætte optagelsen straks og samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud. De særlige forhold kan være hensynet til at forhindre den pågældende i at skade sig selv eller udsætte sig selv eller andre for fare.

Borgeren vil efter retssikkerhedslovens § 73, stk. 1, nr. 2, kunne kræve Ankestyrelsens afgørelse i klagesagen forelagt retten efter de særlige regler i § 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse i lov om rettens pleje (retsplejeloven).

2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

En række konkrete sager med gentagne overgreb og grov vold begået af borgere med psykiske lidelser mod øvrige beboere og personale på botilbud har synliggjort en udfordring med vold og risiko herfor på botilbud. På den baggrund vurderede en arbejdsgruppe bestående af KL, Danske Regioner, Social- og Indenrigsministeriet, Sundheds- og Ældreministeriet,

Beskæftigelsesministeriet, Justitsministeriet og Finansministeriet, at der er behov for at udvide reglerne om optagelse i botilbud uden samtykke sådan, at det for fremtiden bliver muligt at flytte en borger uden samtykke under særlige omstændigheder, hvis vedkommende er til fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale. Udvidelsen af reglerne skal efter arbejdsgruppens opfattelse ske med særlig hensyntagen til øvrige beboere og for at imødegå bekymring og utryghed blandt disse. Forslaget blev udmøntet i en politisk aftale mellem den daværende regering (Venstre) og de øvrige satspuljepartier den 14. oktober 2016.

Ministeriet vurderer, at en udvidelse af reglerne vedrørende optagelse af borgere i særlige botilbud uden samtykke kan være med til at forebygge vold, overgreb og trusler på botilbud, såfremt borgere med nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse og farlig, udadreagerende adfærd i særlige tilfælde kan flyttes uden samtykke. ~~Herunder vurderes det, at det kan have afgørende betydning for øvrige beboere og personales sikkerhed og retsfølelse, at der etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan indstille til flytning af borgere, der udgør en trussel for tryghed, trivsel og sikkerhed i tilfælde, hvor en borger er væsentligt til fare for eller udviser truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.~~ Det vurderes også, at det i overvejelserne om en sådan indstilling bør indgå, om borgeren har begået grove eller gentagne overgreb på konkrete beboere eller personale.

Ministeriet vurderer, at det er hensigtsmæssigt at afgrænse, hvilke særlige botilbud borgeren kan optages i. Der er med den foreslåede målgruppe tale om en begrænset gruppe af borgere på botilbud, hvis behov for hjælp og støtte efter servicelovens regler vurderes at være omfattende. Det er dermed også ministeriets vurdering, at borgerens behov som udgangspunkt ikke imødekommes i botilbud efter almenboligloven eller et midlertidigt botilbud efter servicelovens § 107, hvorfor det med lovforslaget foreslås, at en borger alene skal kunne flyttes til et botilbud efter servicelovens-§ 107 eller § 108 uden samtykke.

Flytning af en borger uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten og den enkelte borgers retssikkerhed. Ministeriet vurderer derfor, at det endvidere er afgørende, at der opstilles klare kriterier, så bestemmelsen udelukkende anvendes i særlige tilfælde, herunder når hjælp, socialpædagogisk bistand og øvrige indsatser ikke har været tilstrækkelige til at forebygge den farlige, truende eller chikanerende adfærd, og hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende til frivilligt at flytte.

Det vurderes i forlængelse heraf, at det vil være hensigtsmæssigt for at sikre borgerens retssikkerhed, at der etableres en sagsbehandlingsprocedure-, klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, der svarer til de gældende regler for optagelse i særlige botilbud uden samtykke, jf. servicelovens § 129.

2.3. Den foreslåede ordning

Det indgår i den politiske aftale, at målgruppen er borgere på botilbud med en psykisk lidelse, som er til fare for andre eller udviser særligt truende og chikanerende adfærd. I dette lovforslag betegnes målgruppen i overensstemmelse med servicelovens begreber som borgere med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd med indvirkning på øvrige beboere eller personale.

Det foreslås således, at der skabes hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om uden samtykke at flytte borgere med sindslidelse og heraf følgende betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, ~~uden samtykke~~ til et bestemt botilbud. Det kan også være i tilfælde, hvor borgeren i et enkelt groft tilfælde har været til fare for andre ved at have begået vold, overgreb eller lignende på specifikke beboere eller personale. I sådanne tilfælde kan det have blandt andet få negativ betydning for f.eks. ofrets psykiske funktionsevne, at den pågældende fortsat bor og færdes samme sted.

Formålet er først og fremmest at forebygge vold og trusler og ~~at~~ højne sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud. Med lovforslaget bliver det i særlige tilfælde muligt at flytte en specifik borger til et bestemt botilbud uden samtykke for at beskytte øvrige beboere og personalet på botilbud mod gentagne overgreb og chikane fra den pågældende.

At flytte en beboer, som er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale uden samtykke, har samtidig til formål at sikre, at både den pågældende borger og de øvrige beboere på botilbuddet kan modtage den hjælp og støtte, der er formålet med opholdet, herunder at personalet har gode og sikre rammer for at levere den sociale indsats.

Udgangspunktet for lovforslaget er således, at det hverken gavner den pågældende beboer eller de øvrige beboere, at miljøet på botilbuddet bliver påvirket i en sådan grad, at det ikke længere er sikkerhedsmæssigt forsvarligt for hverken personale eller beboere.

Det er foruden, at borgeren er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, en betingelse for anvendelse af den foreslåede indgrebsmulighed, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde borgeren hjælp og støtte i et bestemt botilbud, der vurderes bedre egnet til at kunne håndtere den pågældende borger og imødekomme borgerens behov. Det kan blandt andet være i situationer, hvor en borgers tilstand siden den oprindelige visitation er forringet og vedkommende er til fare for sine omgivelser, eller i tilfælde, hvor det siden visitationen er blevet åbenbart, at borgerens behov ikke kan tilgodeses i vedkommende aktuelle tilbud.

Målgruppen for forslaget er borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der har en adfærd, der er til fare for eller er særligt truende eller chikanerende overfor øvrige beboere eller personale. Det afgørende for at være omfattet af målgruppen er borgerens adfærd. Hvis borgeren fastholder sin farlige, truende eller chikanerende adfærd trods den socialfaglige indsats og indstilling fra personalet, vil borgeren kunne være omfattet af målgruppen. Hvis borgerens adfærd er systematisk i forhold til blandt andet at være gentagende i særlige situationer og over for bestemte personer, herunder at borgerens måde at opleve og fortolke tilværelsen på afstedkommer et særligt konfliktfyldt forhold til andre, vil borgeren ligeledes kunne være omfattet af målgruppen.

Det kan også være i tilfælde, hvor borgerens adfærd i et enkelt groft tilfælde har været til fare for andre ved at have begået vold, overgreb eller lignende på specifikke beboere eller personale. I sådanne tilfælde kan det blandt andet få negativ betydning for f.eks. ofrets psykiske funktionsevne, at den pågældende fortsat bor og færdes samme sted.

Derudover skal kriterierne i de øvrige bestemmelser om magtanvendelse efter kapitel 24 i serviceloven være opfyldt. Det vil sige, at forslaget i tillæg til ovenstående omhandler borgere, der modtager får indsatser efter servicelovens bestemmelser. Hertil kommer, at borgeren modsætter sig eller ikke evner at give informeret samtykke til flytningen.

Det følger heraf, at den foreslåede bestemmelse således ikke er gældende for borgere, der udelukkende har en fysisk eller kognitiv funktionsnedsættelse, eller personer, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende som eksempelvis demens. For sidstnævnte gruppe vil det fortsat være reglerne i henholdsvis servicelovens § 129, stk. 1-3, der kan finde anvendelse.

Det følger endvidere, at den foreslåede bestemmelse heller ikke finder anvendelse, hvis borgeren ved en tilkendegivelse i ord eller handling klart viser, at vedkommende har forståelse for, at flytningen iværksættes, og vedkommende medvirker hertil.

Med lovforslaget gives adgang til i særlige tilfælde, og når visse betingelser er opfyldte, at optage en beboer på et botilbud uden samtykke. Der er tale om et indgribende redskab, hvilket er afgrænset i definitionen af de kriterier, der skal være opfyldt for, at redskabet kan finde anvendelse, herunder i definitionen af målgruppen.

Lovforslaget finder anvendelse over for den ovenfor definerede målgruppe, der aktuelt er visiteret til et botilbud efter servicelovens §§ 107 eller 108, uafhængigt af borgerens aktuelle boligforhold. Bestemmelsen omfatter således flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra en privat bolig til et botilbud. Dernæst kan der være tale om situationer, hvor der visiteres fra ét botilbud til et andet og særligt botilbud, eller tilfælde, hvor borgeren flyttes fra én del af et botilbud til en anden. De særlige botilbud, som borgeren kan optages i efter lovforslaget, er alene botilbud efter servicelovens ~~§§ 107 og 108.~~

Lovforslaget adskiller sig dermed fra gældende ret i servicelovens § 129, hvor de særlige botilbud, der kan flyttes til, også omfatter botilbud ~~efter servicelovens § 107 samt botilbud~~ i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at en ikke uvæsentlig del af målgruppen for den foreslåede § 129 a modsætter sig flytningen, men samtidig vil være i stand til at give et informeret samtykke. I sådanne tilfælde vil der typisk ikke være grundlag for værgebeskikkelse. Med lovforslaget foreslås det, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med indstillingen til statsforvaltningen skal overveje, om der er behov for at indstille til værgebeskikkelse efter de gældende regler herom. En flytning til et botilbud efter almenboligloven kræver, at borgeren eller dennes værge kan gennemføre flytningen, eksempelvis i form af underskrift på lejekontrakt, mv. På baggrund heraf indebærer forslaget, at en borger, der flyttes efter reglerne i den foreslåede § 129 a, alene skal kunne flyttes til et botilbud efter servicelovens § 107 eller § 108 uden samtykke, da der i forbindelse med indflytning i disse botilbud ikke skal underskrives en lejekontrakt.

Der opstilles i lovforslaget specifikke betingelser, der afgrænser og indskrænker muligheden for flytningen således, at der alene gives hjemmel til at indstille til flytning i helt særlige tilfælde, når:
1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, og

- 2) det er uforsvarligt for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, og
- 3) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, og
- 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov

Flytning uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten, hvorfor det foreslås, at bestemmelsen indsættes i servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse. Hensigten med den foreslåede bestemmelse er således, at denne kun skal anvendes i særlige og undtagelsesvise tilfælde, hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende borger til at samtykke til flytningen, og hvor det med socialpædagogiske metoder og øvrige indsatser har været forsøgt at forebygge borgerens farlige, truende eller chikanerende adfærd.

Således skal retsgarantierne i servicelovens § 124, stk. 2-4, også iagttages ved flytning uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd.

Kommunalbestyrelsen skal forud for en indstilling om flytning foretage, hvad der er muligt for at opnå borgerens frivillige medvirken, jf. servicelovens § 124, stk. 2, og udelukkende anvende flytning i tilfælde, hvor mindre indgribende foranstaltninger ikke vurderes at være tilstrækkelige, jf. § 124, stk. 3. Endelig skal en flytning uden samtykke udføres så kortvarigt og skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelse eller ulempe, jf. servicelovens § 124, stk. 4. Det betyder herunder, at flytningen, det vil sige fuldbyrdelsen af afgørelsen, skal være kortvarig.

Det foreslås at etablere en sagsbehandlingsprocedure, der svarer til de gældende regler for optagelse i særlige botilbud uden samtykke (servicelovens § 129). Således vil det også med lovforslaget være kommunalbestyrelsen, der indstiller til statsforvaltningen at træffe afgørelse om flytning uden samtykke på baggrund af, at en borger er til væsentlig fare eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd. Formålet hermed er at sikre borgerens retssikkerhed i forbindelse med afgørelser om optagelse i særlige botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 129 a.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

Det foreslås videre, at indstillingen fra kommunalbestyrelsen skal indeholde en redegørelse for en række elementer, der skal godtgøre, at betingelserne for flytning uden samtykke i henhold til den foreslåede bestemmelse er opfyldt. Redegørelsen skal for det første indeholde den nødvendige og aktuelle dokumentation for borgerens sindslidelse og den betydelige og varige nedsatte funktionsevne som følge heraf. Det kan både være en aktuel lægefaglig og en socialfaglig vurdering, der vedlægges som dokumentation herfor.

For det andet skal der redegøres for, at personen er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd samt denne adfærds indvirkning på øvrige beboere eller personale. Derudover skal det i redegørelsen fremgå, hvilken hjælp, socialpædagogiske bistand og øvrige indsatser; herunder eventuel misbrugsbehandling, der har været iværksat eller tilbudt den pågældende for at forebygge personens farlige, truende eller chikanerende adfærd, før indstilling om optagelse i et bestemt botilbud blev besluttet, og hvordan den kommende bolig, personlige støtte m.v. vil blive indrettet for at imødekomme borgerens specifikke behov og problemstillinger.

Det bemærkes i den forbindelse, at kommuner i komplekse sager på det sociale område, hvor der er brug for supplerende faglig viden, kan søge rådgivning og sparring hos VISO. Det vil også gælde i sager om flytning af borgere i målgruppen for lovforslaget.

Det bemærkes endvidere, at det er en forudsætning for anvendelse af den foreslåede § 129 a, at det tilbud, som kommunalbestyrelsen indstiller en borger til optagelse i uden samtykke, er godkendt af socialtilsynet og optaget på Tilbudsportalen.

Endelig skal personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen indeholdes i redegørelsen.

Statsforvaltningen vil alene kunne træffe afgørelse om flytning af en borger, såfremt betingelserne for flytningen vurderes at være opfyldt i det konkrete tilfælde. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 46, og bemærkningerne hertil.

Statsforvaltningens afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelsen af kommunalbestyrelsens indstilling.

Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med indstilling til statsforvaltningen om at træffe afgørelse om flytning uden samtykke vurdere behovet for også at indstille til, at der beskikkes en værge, samt sørge for og betale udgifterne til en advokat.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, og 5, samt bemærkningerne hertil.

Det foreslås, at borgeren kan påklage statsforvaltningens afgørelse til Ankestyrelsen efter samme regler, som i dag gælder ved afgørelser om flytning uden samtykke efter servicelovens § 129. Det indebærer, at klager over afgørelser efter § 129 a har opsættende virkning, og at flytningen som udgangspunkt ikke kan gennemføres, før Ankestyrelsen har truffet afgørelse, jf. § 72, stk. 5, i retssikkerhedsloven.

Det følger endvidere af § 72, stk. 5, at statsforvaltningen samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud kan træffe afgørelse om at iværksætte afgørelsen straks, hvis særlige forhold gør det påkrævet. Det foreslås, at dette også skal være gældende for afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter den foreslåede § 129 a.

Særlige forhold, der gør det påkrævet at iværksætte afgørelsen om optagelser straks, vil eksempelvis være tilfælde, hvor særlig afskærmning i den periode, hvor der pågår en klagesag, ikke vurderes at kunne forebygge fare for øvrige beboere eller personale, herunder medfører behov for en politimæssig indsats. Eller tilfælde, hvor borgerens tilstedeværelse på botilbuddet vurderes at medføre fare for væsentlig forværring i enten borgerens egen psykiske tilstand eller øvrige beboeres psykiske funktionsevne med et øget behov for hjælp og støtte til følge, herunder akut indlæggelse i psykiatrien. Endelig kan der være tale om, at borgerens farlige adfærd er så u håndterbar og til så stor gene for personalet, at den står i vejen for personalets sikkerhed og dermed for, at personalet kan levere den hjælp og støtte til botilbuddets øvrige beboere, som er formålet med deres ophold.

Endelig betyder det, at borgeren efter retssikkerhedslovens § 73 vil kunne kræve Ankestyrelsens afgørelse i klagesagen forelagt retten efter de særlige regler i retsplejelovens § 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 68, og § 2 samt bemærkningerne hertil.

2.4. Børne- og Socialministeriets overvejelser om lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtelser.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at lovforslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, idet der blandt andet er lagt vægt på at afgrænse målgruppen væsentligt og sikre, at indgrebsmuligheden står proportionelt i forhold til både årsagen til og formålet med indgrebet i forhold til den konkrete borger. Herunder er der lagt vægt på, at en borger, som indgrebsmuligheden kan blive relevant over for, skal sikres et tilbud, der ikke alene imødekommer borgerens behov for hjælp og støtte, men som også vurderes i højere grad at kunne håndtere borgerens farlige adfærd og afhjælpe borgerens udfordringer.

Det er endvidere Børne- og Socialministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning er nødvendig og egnet i forhold til at forebygge vold på botilbud og til at sikre, at både den pågældende borger og de øvrige beboere på botilbuddet kan modtage den hjælp og støtte, der er formålet med opholdet, herunder at personalet har gode og sikre rammer for at levere den sociale indsats. Der er i den forbindelse lagt vægt på, at det er en klar forudsætning for forslagens anvendelse, at mindre indgribende foranstaltninger anvendes, hvis de vurderes tilstrækkelige. En flytning af en person fra et botilbud med optagelse i et andet uden samtykke skal efter den foreslåede bestemmelse på samme vis som efter de gældende regler for flytning uden samtykke udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulemper.

Dertil kommer, at der er stillet klare krav til den kommunale indstilling til statsforvaltningen i forhold til, at såvel borgerens adfærd som den hidtidige indsats for at imødekomme borgerens behov kan dokumenteres. Og endelige etableres der en klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, der vurderes at stå mål med indgrebsmuligheden i forhold til at sikre borgerens retssikkerhed.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Da lovforslaget indebærer, at der skal træffes en ny type afgørelser, forventes det, at have økonomiske og administrative omkostninger for stat og kommuner som følge af merudgifter til sagsbehandling, advokatbistand, klagesagsbehandling og domstolsprøvelse i forhold til afgørelser efter den foreslåede bestemmelse.

Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser finansieres via satspuljen for 2017-2020 (delaftale om en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud).

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indeholder ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 22. december 2016 til den 25. januar 2017 og igen fra den xx 2017 til den xx 2017 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Dansk Erhverv, Dansk Handicapforbund, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykologforening, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Sociale Netværk, Domstolsstyrelsen, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, HK/kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af tidligere og nuværende Psykiatribrugere, LOS – De private sociale tilbud, Lægeforeningen, Psykiatrifonden, Rådet for Socialt Udsatte, samtlige byretter, SIND, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Statsforvaltningen, Vestre Landsret, Østre Landsret.

Høringen har desuden været tilgængelig på høringsportalen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Forslaget forventes at medføre merudgifter for kommuner og staten i form af øgede udgifter til sagsbehandling, advokatbistand, klagesagsbehandling og domstolsprøvelse. Merudgifterne fordeler sig mellem kommuner, Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og domstolene.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Forslaget medfører, at der kan træffes afgørelser af en ny type, hvilket jf. ovenfor vil have administrative konsekvenser for kommuner, Statsforvaltningen, Ankestyrelsen samt domstolene.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Serviceovens § 108, stk. 2, fastslår, at personer, som får tilbud om ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold efter serviceovens § 108, stk. 1, og som ønsker at flytte til en anden kommune, har ret til et tilsvarende tilbud i en anden kommune. Serviceovens § 108, stk. 4, bemyndiger børne- og socialministeren til i en bekendtgørelse at fastsætte de nærmere regler om betingelserne for at få tilbud om boform efter stk. 2.

Med den foreslåede bestemmelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, bemyndiges børne- og socialministeren til i en bekendtgørelse ligeledes at fastsætte regler for i hvilket omfang, om, hvorvidt bestemmelsen i stk. 2 om frit valg af boform skal finde anvendelse for personer, der optages i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 a.

Bemyndigelsen vil blive anvendt til at begrænse borgerens adgang til frit valg, herunder den tidsmæssige udstrækning samt kriterier for begrænsningen af borgerens ret til frit valg af boform. Udgangspunktet for bekendtgørelsen forventes at være, at borgere der optages i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a ikke har ret til frit valg. Dette skyldes, at borgere, der optages i særlige botilbud efter § 129 a, er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller chikanerende adfærd over for beboere eller personale. Hensynet til såvel borgeren som øvrige beboere og personale tilsiger, at der udvælges et bestemt botilbud, der vurderes bedre egnet end det botilbud, som borgeren aktuelt er visiteret til, til at imødekomme borgerens støttebehov og til at forebygge og håndtere den farlige, truende eller chikanerende adfærd. For at kunne udvælge et bestemt og særligt egnet botilbud er der derfor behov for, at kommunalbestyrelsen i de her særlige tilfælde ikke skal iagttage reglerne om frit valg.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3.

Børne- og socialministeren fastsætter i bekendtgørelsen den tidsmæssige udstrækning samt kriterier for begrænsningen af borgerens ret til frit valg af boform.

Til nr. 2

§ 124 a i lov om social service (serviceoven) fastslår en definition af målgruppen, over for hvem magtanvendelsesreglerne i kapitel 24 kan finde anvendelse.

Det foreslås, at § 129 a indføres som en del af de positivt afgrænsede magtanvendelser i servicelovens kapitel 24. Herved bliver det muligt for kommunalbestyrelsen at indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse af borgere med sindslidelser og heraf følgende betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale i særlige botilbud uden samtykke.

Med indførelsen af § 129 a i kapitlet om de positivt afgrænsede magtanvendelser understreges det, at bestemmelsen udelukkende kan finde anvendelse over for en specifikt afgrænset målgruppe, og at indgreb i selvbestemmelsesretten skal begrænses til det absolut nødvendige.

Til nr. 3

Efter gældende ret, jf. servicelovens § 129, stk. 1, har kommunalbestyrelsen adgang til at indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse i særlige botilbud, når det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og hjælpen ikke kan gennemføres i borgerens hidtidige bolig. Samtidig skal den pågældende ikke kunne overskue konsekvenserne af sine handlinger og udsætte sig selv for at lide væsentlig personskade. Endelig skal det være uforsvarligt ikke at flytte borgeren.

Den gældende bestemmelse indeholder således ikke hjemmel til optagelse i særlige botilbud på baggrund af, at en borger er til fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for andre. Det foreslås, at kommunalbestyrelsen også skal kunne indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke i disse tilfælde.

Med lovforslaget, jf. § 1, nr. 3, foreslås indført en ny bestemmelse i serviceloven - § 129 a, der giver kommunalbestyrelsen adgang til at indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse skal optages i et bestemt botilbud efter servicelovens ~~§ 107 og~~ 108, når specifikke betingelser er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 129 a omhandler alene borgere med en betydelig og varigt nedsat funktionsevne som følge af en sindslidelse. Derudover skal kriterierne i servicelovens øvrige bestemmelser om magtanvendelse efter kapitel 24 være opfyldt, jf. lovforslagets § 1, nr. 2. Det vil sige, at forslaget i tillæg til ovenstående omhandler personer, der er visiteret til et botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108 og her modtager personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens bestemmelser. Hertil kommer, at personen modsætter sig eller mangler evnen til at give informeret samtykke til flytningen.

Ved sindslidelse forstås forstyrrelser og forandring i tankegang, følelser og adfærdsmønstre, der kan medføre en nedsættelse af den psykiske funktionsevne, og at den pågældende har vanskeligt ved at handle fornuftsmæssigt eller overskue konsekvenserne af sine handlinger både i forhold til andre og for sig selv. Sindslidelse kan forstås som en psykiatrisk diagnose, men er ikke begrænset hertil.

Det afgørende for at være omfattet af målgruppen er borgerens adfærd. Hvis borgeren fastholder sin farlige, truende eller chikanerende adfærd trods den socialfaglige indsats og indstilling fra personalet, vil borgeren kunne være omfattet af målgruppen. Hvis borgerens adfærd er systematisk i forhold til blandt andet at være gentagende i særlige situationer og over for bestemte personer,

herunder at borgerens måde at opleve og fortolke tilværelsen på afstedkommer et særligt konfliktskyldt forhold til andre, vil borgeren ligeledes kunne være omfattet af målgruppen.

Det er såvel den lægefaglige vurdering af sindslidelsen, som graden af den heraf følgende psykiske funktionsnedsættelse, der er afgørende i vurderingen af, om den pågældende i den konkrete situation opfylder betingelserne efter § 129 a. Der skal derfor, som det gælder i øvrigt efter serviceloven, foretages et konkret, individuelt og fagligt forsvarligt skøn ved overvejelser om indstilling til flytning uden samtykke. Der skal således foreligge den nødvendige dokumentation, eksempelvis i form af aktuelle læge- og/eller socialfaglige vurderinger, der samlet kan dokumentere nødvendigheden og forsvarligheden af indgrebet.

Det følger desuden af § 124 a i servicelovens kapitel 24, at personen skal være i personkredsen for at modtage hjælp eller støtte mv. efter servicelovens regler.

Bestemmelsen efter § 129 a, finder derudover udelukkende anvendelse i tilfælde, hvor en borger modsætter sig flytning, mangler evnen til at give informeret samtykke, eller, hvor der er tvivl om, hvorvidt den pågældende samtykker til flytningen, såfremt borgeren aktivt i ord eller skrift frivilligt medvirker til flytningen.

Flytning uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten. Den foreslåede bestemmelse skal derfor kun anvendes i særlige og undtagelsesvise tilfælde, hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende borger til at samtykke til flytningen, og hvor det med socialpædagogiske metoder og øvrige indsatser, herunder eventuel misbrugsbehandling, har været forsøgt at forebygge borgerens farlige, truende eller chikanerende adfærd. Således skal retsgarantierne i servicelovens § 124, stk. 2-4, iagttages. Kommunalbestyrelsen skal, jf. servicelovens § 124, stk. 2, forud for en indstilling om flytning foretage, hvad der er muligt for at opnå borgerens frivillige medvirken, og jf. § 124, stk. 3, udelukkende anvende flytning i tilfælde, hvor mindre indgribende foranstaltninger ikke vurderes at være tilstrækkelige. Endelig skal en eventuel flytning uden samtykke, jf. servicelovens § 124, stk. 4, udføres så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelse eller ulempe. Det betyder herunder, at flytningen, det vil sige fuldbyrdelsen af afgørelsen, skal være kortvarig.

Efter den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 129 a kan optagelse i særlige botilbud uden samtykke alene ske til botilbud efter servicelovens §§ ~~107 og~~ 108.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.43.

~~Det bemærkes i forlængelse heraf, at det i henhold til bestemmelsen ikke er afgørende, i hvilken bolig den pågældende aktuelt bor. Bestemmelsen omfatter således flere situationer. Der kan for det første være tale om, at der visiteres fra en oprindelig bolig til et botilbud. Dernæst kan der være tale om situationer, hvor der visiteres fra ét botilbud til et andet og bestemt botilbud, eller tilfælde hvor borgeren flyttes fra én del af et botilbud til en anden.~~

Da flytning uden samtykke er et alvorligt indgreb i selvbestemmelsesretten, foreslås der opstillet tre betingelser, som alle skal være opfyldt. Flytning uden samtykke er en del af kapitel 24, som omhandler magtanvendelse. Betingelserne for magtanvendelse skal derfor være opfyldt. Herudover foreslås der yderligere fire betingelser, som alle skal være opfyldt.

Der henvises til de almindelige bemærkninger i lovforslagets afsnit 2.4.

Den foreslåede § 129 a, nr. 1, indebærer, at muligheden kun skal anvendes i særlige tilfælde, hvor en person udviser en adfærd, der er væsentligt til fare for eller er særligt truende eller chikanerende over for øvrige beboere eller personale. Der vil i det enkelte tilfælde skulle foretages en væsentlighedsvurdering, hvor omfanget af og tyngden af borgerens farlige, truende eller chikanerende adfærd skal være væsentlig. Derudover skal faren, truslerne eller chikanen være aktuel og nærliggende. I afvejningen kan det desuden indgå, om der er tale om gentagen adfærd af denne art. I vurderingen af, om betingelsen i nr. 1 ovenfor er opfyldt, skal desuden indgå borgerens tidligere adfærd, og eventuelle tidligere episoder med vold eller overgreb vil skulle medtages i overvejelserne.

Det afgørende for at være omfattet af målgruppen er borgerens adfærd. Hvis borgeren fastholder sin farlige, truende eller chikanerende adfærd trods den socialfaglige indsats og indstilling fra personalet, vil borgeren kunne være omfattet af målgruppen. Hvis borgerens adfærd er systematisk i forhold til blandt andet at være gentagende i særlige situationer og over for bestemte personer, herunder at borgerens måde at opleve og fortolke tilværelsen på afstedkommer et særligt konfliktfyldt forhold til andre, vil borgeren ligeledes kunne være omfattet af målgruppen.

Risikoen for, at borgeren vil gøre alvor af truslerne, skal dertil være nærliggende, og adfærden skal være til væsentlig gene for øvrige beboere eller personale. Det gælder også tilfælde, hvor borgeren ~~har ophold på et botilbud, og vedkommende~~ med sin adfærd ~~jf. ovenfor,~~ medvirker til en generel forræelse af rehabiliteringsmiljøet på botilbuddet, som står i vejen for, at den rette indsats kan ydes til såvel borgeren selv som øvrige beboere, vedkommendes opholdssted.

Det kan også være i tilfælde, hvor borgeren i et enkelt groft tilfælde har været til fare for andre ved at have begået vold, overgreb eller lignende på specifikke borgere eller personale. I sådanne tilfælde kan det blandt andet få negativ betydning for f.eks. ofrets psykiske funktionsevne, at den pågældende fortsat bor og færdes samme sted.

Ligeledes omfatter bestemmelsen situationer, hvor en borger i gentagne tilfælde er voldelig, begår overgreb eller er særligt truende over for specifikke medbeboere eller personale.

Såfremt borgeren er i besiddelse af knive, våben eller øvrige farlige genstande, som vedkommende konkret anvender eller truer med at anvende, kan det ligeledes indgå i den konkrete vurdering af den pågældende og den aktuelle og nærliggende risiko.

Der skal i den konkrete situation således være en reel og begrundet risiko for, at vedkommende vil foretage sig handlinger, der kan føre til, at borgeren skader sig selv eller andre. Det er ikke tilstrækkeligt til at bringe bestemmelsen i anvendelse, at en borger skubber eller tjatter til en anden, og enkeltstående verbale trusler er heller ikke i sig selv nok til at udgøre en risiko.

Da det beror på en konkret, individuel vurdering af såvel den enkelte borgers adfærd som den konkrete situation, er det ikke muligt at foretage en udtømmende opregning af situationer, hvor borgeren er så væsentligt til fare for eller udviser særlig truende eller chikanerende adfærd, at betingelsen i § 129 a, nr. 1, er opfyldt.

I henhold til den foreslåede § 129 a, nr. 2, er det derudover en betingelse for, at en flytning kan anses som lovligt iværksat, at det er uforsvarligt at undlade flytning, idet borgeren kan udgøre en risiko for andre beboere eller personales sikkerhed, hvis ikke en flytning iværksættes. I vurderingen af denne betingelse skal indgå en beskrivelse af, hvilke socialpædagogiske indsatser og øvrig indsats som f.eks. misbrugsbehandling, der hidtil har været iværksat for at forebygge den u hensigtsmæssige adfærd hos for vedkommende, og en beskrivelse af grundlaget for, hvorfor det vurderes uansvarligt for sikkerheden for øvrige beboere eller medarbejdere ikke at iværksætte flytning. Risikoen for, at vedkommende udsætter andre for fare skal være reel, aktuel og ikke kun hypotetisk. Det vil sige, der skal være en vis sandsynlighed for, at borgeren udsætter andre for væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd.

Det foreslås endvidere med den foreslåede § 129 a, nr. 3, at det skal kunne godtgøres, at der er tale om, at flytningen uden samtykke er absolut nødvendigt i det enkelte tilfælde. Betingelsen i nr. 3 foreslås indsat for at understrege, at der er tale om et væsentligt indgreb i borgerens selvbestemmelsesret, hvorfor det er et krav, at det i det konkrete og individuelle tilfælde er absolut påkrævet i forhold til at kunne sikre, at formålet med den socialfaglige indsats til såvel den pågældende borger som til de øvrige modtager kan opnås, herunder sikre et sikkerhedsmæssigt forsvarligt rehabiliterings- og arbejdsmiljø.

Endelig foreslås i bestemmelsens § 129 a, nr. ~~43~~, at det skal kunne godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov og håndtere borgerens adfærd. Betingelsen i nr. ~~43~~ foreslås indsat for at understrege, at der i forbindelse med overvejelser om flytning skal lægges betydelig vægt på at sikre, at den pågældende efter flytningen får den nødvendige hjælp og støtte, herunder eventuel relevant misbrugsbehandling, der er tilpasset vedkommendes særlige behov. Det nye tilbuds egnethed afhænger blandt andet af det specifikke steds kompetencer i forhold til den pågældende målgruppe, i forhold til metoder til forebyggelse af farlig, truende eller chikanerende adfærd og i forhold til personale- og ledelsesmæssige kompetencer. Kommunalbestyrelsen skal forud for indstillingen til statsforvaltningen have udpeget og visiteret borgeren til det bestemte botilbud, der vurderes særligt egnet til at opfylde borgerens behov og forebygge den u hensigtsmæssige adfærd, og der skal, jf. § 1, nr. ~~46~~, foreligge en redegørelse for indretningen af og hjælpen i det bestemte botilbud.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. ~~46~~, nedenfor for en nærmere beskrivelse af afgørelsesgrundlaget i forbindelse med statsforvaltningens afgørelser.

Det bemærkes desuden, at kommunalbestyrelsen, jf. servicelovens § 148, stk. 2, i lighed med alle øvrige sager også efter, at en person er optaget i et bestemt botilbud uden samtykke, har pligt til løbende at følge den enkelte sag for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.~~43~~ i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter gældende ret, jf. servicelovens § 131, stk. 1, er det statsforvaltningen, der træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Statsforvaltningens afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Serviceovens § 131, stk. 2, nr. 1-5, indeholder krav til den kommunale redegørelse, der skal indeholdes i indstillingen til statsforvaltningen om flytning uden samtykke for den målgruppe, der i dag er omfattet af § 129, og efter de kriterier, der er opstillet herfor. Efter § 131, stk. 3-5, kan 1) en ægtefælle eller en nærtstående person, som deler bolig med den person, sagen vedrører, klage over afslag på indstilling om optagelse i særlige botilbud, 2) skal kommunalbestyrelsen indstille til en værge, hvis borgeren ikke allerede har en værge og 3) kan kommunen om fornødent anmode om bistand af politiet til at gennemføre afgørelsen.

Med henblik på at opstille en tilsvarende bestemmelse som den gældende § 131, der er tilpasset målgruppen for og kriterierne i den foreslåede § 129 a, foreslås det at indføre en ny § 131 a.

Efter den foreslåede § 131 a, stk. 1, skal statsforvaltningen træffe afgørelse om optagelse i særlige botilbud efter § 129 a efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Statsforvaltningen skal træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Af den foreslåede § 131 a, stk. 2, nr. 1-6, fremgår, at kommunalbestyrelsens indstilling til statsforvaltningen skal indeholde en række oplysninger i form af en redegørelse, som statsforvaltningen kan træffe afgørelse på baggrund af. Det foreslås, at indstillingen skal indeholde en redegørelse for:

1) grundlaget for, at betingelserne i § 129 a anses for opfyldt,

2) den nødvendige og aktuelle faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

3) den nødvendige dokumentation for, at den pågældende er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd samt denne adfærds indvirkning på øvrige beboere eller personale,

4) den hjælp, socialpædagogiske bistand og øvrige indsatser efter afsnit V i serviceloven, der har været iværksat eller tilbudt den pågældende for at forebygge personens farlige eller truende og chikanerende adfærd, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet,

5) indretningen af den nye bolig og personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og

6) personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 131 a, stk. 2, nr. 1, skal kommunalbestyrelsen redegøre for grundlaget for, at betingelserne i § 129 a anses for opfyldt. Redegørelsen skal således indeholde dokumentation for, at retssikkerhedsgarantierne efter servicelovens § 124, stk. 2-4, er iagttaget.

Kommunalbestyrelsen skal således, jf. servicelovens § 124, stk. 2, forud for en indstilling om flytning foretage, hvad der er muligt for at opnå borgerens frivillige medvirken, og jf. servicelovens § 124, stk. 3, udelukkende anvende flytning i tilfælde, hvor mindre indgribende foranstaltninger

ikke vurderes at være tilstrækkelige. Endelig skal en eventuel flytning uden samtykke, jf. servicelovens § 124, stk. 4, udføres så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende, således at der ikke forvoldes unødige krænkelse eller ulempe. Det betyder herunder, at flytningen, det vil sige fuldbyrdelsen af afgørelsen, skal være kortvarig.

Derudover skal redegørelsen efter stk. 2, nr. 1, fastslå, at borgeren er en del af personkredsen for servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse, jf. servicelovens § 124 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 2. Dette betyder konkret, at der skal redegøres for, at borgeren har en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, at borgeren modtager personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand mv. efter serviceloven, og at borgeren ikke samtykker til optagelse i et bestemt botilbud.

I henhold til den foreslåede bestemmelse efter § 131 a, stk. 2, nr. 2, skal kommunalbestyrelsens indstilling til statsforvaltningen indeholde den nødvendige og aktuelle faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydeligt og varigt nedsatte psykiske funktionsevne.

Redegørelsen i forbindelse med indstillingen kan tage udgangspunkt i de eksisterende afgørelser om tildeling af personlig og praktisk hjælp, jf. servicelovens § 89, eller de eksisterende skriftlige planer, jf. § 141 i serviceloven, men skal indeholde opdaterede oplysninger, der eksempelvis er tilvejebragt i forbindelse med, at der er foretaget en vurdering af borgerens behov i relation til det bestemte botilbud, kommunalbestyrelsen indstiller til optagelse i.

Den nødvendige faglige dokumentation kan bestå i f.eks. lægefaglig, pædagogisk eller psykologisk dokumentation for, at netop dette indgreb ikke bare er forsvarligt, men også nødvendigt for at undgå personskaade, ligesom f.eks. arbejdsmiljøvurderinger kan indgå. Der kan derfor ikke opstilles en udtømmende opregning af, hvilken form for faglig dokumentation der anses for nødvendig, men det er en forudsætning, at der på indstillingstidspunktet ikke er tvivl om borgerens betydeligt og varigt nedsatte funktionsevne som følge af en sindslidelse.

I henhold til den foreslåede bestemmelse efter § 131 a, stk. 2, nr. 3, skal kommunalbestyrelsens indstilling til statsforvaltningen dertil indeholde den nødvendige dokumentation for, at den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd samt denne adfærds indvirkning på øvrige beboere eller personale. Redegørelsen skal kunne dokumentere omfanget af og indholdet i den væsentligt farlige, særligt truende eller chikanerende adfærd. Risikoen skal være aktuel og nærliggende på tidspunktet for indstillingen og skal indebære, at den pågældende risikerer at udsætte andre for at lide væsentlig personskaade.

Det er ikke tilstrækkeligt at have en formodning om, at den pågældende vil foretage sig noget, der kan udsætte borgerens selv eller andre for at lide væsentlig personskaade. Redegørelsen skal derfor kunne dokumentere hidtidig adfærd samt indeholde en vurdering af risikoen for, at vedkommende igen vil udsætte omgivelserne eksempelvis specifikke øvrige beboere eller personale for væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd.

Redegørelsen skal samtidig indeholde dokumentation for borgerens adfærd og dennes indvirkning på de øvrige beboere og personale. Dokumentationen kan eksempelvis foreligge i personale eller øvrige beboeres beskrivelser af konkrete situationer, anmeldelser om vold og overgreb begået af borgeren og lignende.

I henhold til den foreslåede bestemmelse efter § 131 a, stk. 2, nr. 4, skal kommunalbestyrelsens indstilling indeholde en redegørelse for den hjælp, socialpædagogiske bistand og øvrige indsatser efter afsnit V i serviceloven, der har været iværksat eller tilbudt den pågældende for at forebygge personens farlige, truende eller chikanerende, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet. Det bemærkes i den forbindelse, at kommuner i komplekse sager på det sociale område hvor der er brug for supplerende faglig viden, kan søge rådgivning og sparring hos VISO. Det vil også gælde i sager om flytning af borgere i målgruppen for lovforslaget.

Redegørelsen skal således beskrive den hidtidige hjælp og indsats, herunder eventuel misbrugsbehandling, der har været iværksat for at forebygge personens farlige, truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

I henhold til den foreslåede bestemmelse efter § 131 a, stk. 2, nr. 5, skal kommunalbestyrelsens indstilling indeholde en redegørelse for indretningen af den nye bolig og personlige hjælp, pleje og støtte mv., som herefter vil kunne stilles til rådighed.

Redegørelsen for indretning af den nye bolig og den personlige og praktiske hjælp og støtte mv., som vil kunne stilles til rådighed, skal beskrive det konkrete botilbud, som borgeren indstilles til optagelse i. Endvidere skal der foreligge en beskrivelse af de særlige tilbud om støtte, personlig og praktisk hjælp m.v., herunder eventuel misbrugsbehandling, som tilbydes i tilknytning til botilbuddet. Derudover skal redegørelsen beskrive, hvordan den nødvendige hjælp og støtte i det bestemte botilbud tilpasses til vedkommende specifikke behov, herunder behov for særlige indsatser til forebyggelse af farlig, truende eller chikanerende adfærd. Indstillingen bør indeholde en sammenfattende begrundelse for indstillingen.

I henhold til den foreslåede bestemmelse efter § 131 a, stk. 2, nr. 6, skal kommunalbestyrelsens indstilling indeholde en redegørelse for personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

Redegørelsen skal indeholde personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værges bemærkninger til flytningen. Bemærkningerne vil hovedsagelig vedrøre de nævnte personers indstilling til flytningen, men kan også indeholde spørgsmål som f.eks. ægtefællens fortsatte boligforhold og økonomiske forhold.

Efter den gældende § 131, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med indstillingen til statsforvaltning om at flytte en borger uden samtykke også anmode om, at statsforvaltningen beskikker borgeren en værge, hvis borgeren ikke allerede har en.

Efter den foreslåede § 131 a, stk. 3, skal kommunalbestyrelsen overveje behovet for at indstille til værgebeskikkelse samtidig med, at det indstilles til Statsforvaltningen, at der kan ske optagelse uden samtykke i et bestemt botilbud efter servicelovens § 108.

I henhold til servicelovens § 131, stk. 5, har kommunalbestyrelsen hjemmel til om fornødent at anmode politiet om bistand til at gennemføre en afgørelse om flytning.

Efter den foreslåede § 131 a, stk. 4, foreslås det at give kommunalbestyrelsen en tilsvarende hjemmel i forbindelse med optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd efter den foreslåede § 129 a.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 57

Ifølge servicelovens § 132, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at personen i forbindelse med sager om optagelse i særlige botilbud uden samtykke, jf. § 129, stk. 1, under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 57, at kommunalbestyrelsen i sager efter § 129 a ligeledes skal sørge for advokatbistand til personen. Borgere omfattet af § 129 a vil følgelig have krav på advokatbistand i sådanne sager med henblik på at styrke vedkommendes retssikkerhed i forbindelse med foranstaltningen. Optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 a vurderes i lighed med indgreb efter § 129 at være et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten, hvorfor kommunalbestyrelsen også i sådanne sager forpligtes til at sørge for, at borgeren får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for og betale udgifterne til, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Serviceovens § 134, stk. 1, omhandler klagers adgang til at indbringe statsforvaltningens afgørelser efter § 131 om optagelse i bestemte botilbud efter § 129 til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Med lovforslagets § 1, nr. 68, udvides bestemmelsen i § 134, stk. 1, til ligeledes at omfatte statsforvaltningens afgørelser efter § 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter § 129 a. Således etableres en parallel mulighed for borgere, der er omfattet af § 129 a, for at indbringe sagen for Ankestyrelsen. Det vurderes, at borgere der flyttes efter den foreslåede § 129 a, bør sidestilles med borgere, der flyttes efter den eksisterende § 129. Derfor etableres en parallel klageadgang.

Til nr. 7

Serviceovens § 135, nr. 2, fastslår klagers adgang til at kræve Ankestyrelsens afgørelse forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når afgørelsen omhandler optagelse i særlige botilbud efter § 129. Henvendelse skal ske til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Lovforslagets § 1, nr. 7, indebærer en udvidelse af § 135, nr. 2, således, at også afgørelser truffet af Ankestyrelsen i medfør af § 129 a kan indbringes for retten. Med forslaget etableres således en adgang til domstolsprøvelse af sager efter § 129 a, der svarer til de gældende regler for § 129. Det

vurderes, at borgere, der flyttes efter den foreslåede § 129 a, bør sidestilles med borgere, der flyttes efter den eksisterende § 129. Derfor etableres en parallel adgang til at indbringe Ankestyrelsens afgørelser for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Til nr. 8

Efter gældende ret, jf. servicelovens § 136, stk. 1, skal optagelse i botilbud efter § 129 og enhver form for magtanvendelse registreres og indberettes af tilbuddet. Derudover skal kommunalbestyrelsen, jf. § 136, stk. 2, udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, for hvem der foretages foranstaltninger som nævnt i stk. 1.

Lovforslagets § 1, nr. 8, indebærer en udvidelse af bestemmelserne i § 136, stk. 1 og 2, så optagelse i botilbud efter § 129 a på lige fod med øvrige magtanvendelser registreres og indberettes af tilbuddet, og så kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, der er optaget i et botilbud uden samtykke efter § 129 a. Optagelse i særlige botilbud uden samtykke er, jf. lovforslagets § 1, stk. 2, omfattet af kapitel 24 om magtanvendelse, hvorfor det vurderes hensigtsmæssigt, at anvendelse af indgreb efter § 129 a skal indberettes, og at der efterfølgende skal udarbejdes en § 141 handleplan.

Til nr. 9

Servicelovens § 137, stk. 2, fastslår, at børne- og socialministeren i en bekendtgørelse fastsætter regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 127 og 129, og om advokatens medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

Lovforslagets § 1, nr. 9, indebærer en udvidelse af § 137, stk. 2, således, at § 129 a tilføjes.

I medfør af lovforslagets § 1, nr. 5, der fastslår, at kommunalbestyrelsen også i sådanne sager efter § 129 a forpligtes til at sørge for, at borgeren får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser, fastslås med bestemmelsen i § 1, nr. 9, at børne- og socialministeren i bekendtgørelsen også skal fastsætte regler i forbindelse med advokatens hjælp i sager efter § 129 a.

Til § 2

Til nr. 1

Efter retssikkerhedslovens § 55, stk. 2, nr. 4, skal Ankestyrelsen benytte udvidet votering i forbindelse med sager om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129. Det fremgår af retssikkerhedslovens § 55, stk. 1, at der i afgørelser med udvidet votering i mødet deltager 2 medlemmer og 2 ankechefer, hvoraf den ene er formand.

Det foreslås i lovforslagets § 1, nr. 8, at statsforvaltningens afgørelser om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd efter den foreslåede § 129 a i serviceloven kan indbringes for Ankestyrelsen.

I lovforslagets § 2, nr. 1, foreslås, at behandlingen af sådanne klager i Ankestyrelsen - ligesom det gælder for afgørelser efter § 129 i serviceloven - skal ske på et møde med udvidet votering, hvor der i mødet deltager 2 medlemmer og 2 ankechefer, hvoraf den ene er formand. Der henvises herom til de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8.

Den foreslåede bestemmelse indsættes for at ligestille borgere, der optages i botilbud uden samtykke efter § 129 a med borgere, der optages i botilbud uden samtykke efter den gældende § 129.

Til nr. 2

Hovedreglen i § 72, stk. 1, i retssikkerhedsloven er, at en klage over en afgørelse truffet efter serviceloven ikke har opsættende virkning. Der gælder dog en række undtagelser fra denne hovedregel, herunder bl.a. retssikkerhedslovens § 72, stk. 5.

Efter retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, har klager til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter reglerne i servicelovens § 129 opsættende virkning. Optagelse i særlige botilbud uden samtykke er af så indgribende og uoprettelig karakter, at der er behov for, at klageren kan blive i boligen eller boformen, indtil Ankestyrelsens afgørelse foreligger.

Efter retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, 2. pkt., følger dog, at såfremt særlige forhold gør det påkrævet, eller hvis hensynet til borgeren taler for det, og alle klageberettigede er enige i kommunalbestyrelsens indstilling, træffer statsforvaltningen samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at ophæve den opsættende virkning, således at optagelsen iværksættes straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan ikke indbringes for Ankestyrelsen, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, 3. pkt.

De særlige forhold, der kan begrunde iværksættelse af afgørelsen straks, er beskrevet i forarbejderne til bestemmelsen (L 195, Folketingssamling 1998-99, Udvalgsbetænkning, Folketingstidende tillæg B, sp. 1050). Det er navnlig hensynet til at forhindre den pågældende i at skade sig selv eller udsætte sig selv eller andre for fare, der kan udgøre særlige forhold, som begrunder en iværksættelse straks.

Det foreslås i lovforslagets § 2, nr. 2, at klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud efter det foreslåede § 129 a, ligeledes har opsættende virkning. Det betyder, at statsforvaltningens afgørelse om optagelse i særlige botilbud ikke kan føres ud i livet, før Ankestyrelsen har truffet endelig afgørelse. Således gælder der samme regler som ved afgørelser efter servicelovens § 129.

Muligheden for, at særlige forhold kan gøre det påkrævet at ophæve den opsættende virkning og iværksætte flytningen straks, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse i forhold til afgørelser efter § 129 a, ligesom det foreslås, at afgørelser efter den foreslåede § 129 a kan iværksættes straks efter reglerne i retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, 2. pkt., hvis hensynet til den pågældende taler herfor, og alle klageberettigede er enige i kommunalbestyrelsens indstilling om optagelse. Således gælder der samme regler som efter servicelovens § 129.

Idet det vurderes, at der er tale om en målgruppe, der som udgangspunkt er i stand til at samtykke, men modsætter sig flytningen, vurderes det, at der som udgangspunkt vil skulle være tale om, at det er særlige forhold, der kan gøre det påkrævet, såfremt statsforvaltningen skal kunne træffe afgørelse om at iværksætte optagelsen straks og dermed træffe afgørelse om at ophæve den opsættende virkning.

Særlige forhold, der gør det påkrævet at iværksætte afgørelsen om optagelser straks, vil eksempelvis være tilfælde, hvor særlig afskærmning i den periode, hvor der pågår en klagesag, ikke vurderes at kunne forebygge fare for øvrige beboere eller personale, herunder medføre behov for en politimæssig indsats. Eller tilfælde, hvor borgerens tilstedeværelse på botilbuddet vurderes at medføre fare for væsentlig forværring i enten borgerens egen psykiske tilstand eller øvrige beboeres psykiske funktionsevne med et øget behov for hjælp og støtte til følge, herunder akut indlæggelse i psykiatrien. Endelig kan der være tale om, at borgerens farlige adfærd er så uhåndterbar og til så stor gene for personalet, at den står i vejen for personalets sikkerhed, og i vejen for at personale kan levere den hjælp og støtte til botilbuddets øvrige beboere, som er formålet med deres ophold.

Til nr. 3

I henhold til § 73 i retssikkerhedsloven kan Ankestyrelsens afgørelser i en række tilfælde indbringes for retten efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 43 a. Efter retssikkerhedslovens § 73, stk. 1, nr. 2, gælder dette i forbindelse med optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129.

Det foreslås med lovforslagets § 2, nr. 3, at Ankestyrelsens afgørelse om optagelse i særlige botilbud efter den foreslåede § 129 a kan indbringes for retten efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Således gælder der samme regler som efter servicelovens § 129.

Efter gældende ret i retssikkerhedslovens § 73, stk. 1, sidste pkt., skal Ankestyrelsens afgørelse foreligge inden 8 uger. Det foreslås, at tidsfristen på 8 uger ligeledes gør sig gældende for afgørelser efter den foreslåede § 129 a.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2017.

Ikrafttrædelsesbestemmelsen indebærer, at det med virkning fra den 1. juli 2017 er muligt for kommunalbestyrelsen at indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse i særlige botilbud på baggrund af, at vedkommende er til væsentlig fare eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale.

Det bemærkes, at den adfærd og de hændelser, der måtte ligge til grund for indstillingen i de enkelte tilfælde, kan være forekommet forud for lovforslagets ikrafttrædelsesdato.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 24. oktober 2016, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 647 af 8. juni 2016, § 1 i lov nr. 1543 af 13. december 2016, § 2 i lov nr. 1544 af 13. december 2016 og § 1 i lov nr. 1662 af 20. december 2016 foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 108. -- Stk. 2-3. -- Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse nærmere regler om betingelserne for at få tilbud om boform efter stk. 2. Stk. 5-6. --</p>	<p>1. I § 108, stk. 4, indsættes efter »stk. 2«: », herunder i hvilket omfang bestemmelsen i stk. 2 skal finde anvendelse for personer, der optages i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 a.«.</p>
<p>§ 124 a. Bestemmelserne i §§ 124-137 gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter § 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.</p>	<p>2. I § 124 a ændres »§§ 125-129.« til: »§§ 125-129 a.«.</p>
	<p>3. Efter § 129 indsættes før overskriften før § 130:</p> <p style="padding-left: 40px;">»Optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd</p> <p>§ 129 a. Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131 a, indstille til Statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, der modsætter sig flytning eller</p>

	<p>mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, i særlige tilfælde skal optages i et bestemt botilbud efter denne lovs § 108, når:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) den pågældende er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, og 2) det er uforsvarligt for øvrige beboere eller personalets sikkerhed ikke at sørge for flytning, og 3) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet, og 4) det kan godtgøres, at det nye botilbud er bedre egnet til at imødekomme den pågældendes støttebehov.«
	<p>4. Efter § 131 indsættes før overskriften før § 132:</p> <p>»§ 131 a. Statsforvaltningen træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud efter § 129 a efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Statsforvaltningen skal træffe afgørelse senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.</p> <p>Stk. 2. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) grundlaget for, at betingelserne i § 129 a anses for opfyldt, 2) den nødvendige faglige dokumentation for sindslidelsen og den deraf følgende betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne, 3) den nødvendige dokumentation for, at den pågældende er til væsentligt fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd, samt denne adfærds indvirkning på øvrige beboere og/eller personale, 4) den hjælp, socialpædagogiske bistand og øvrige indsatser efter afsnit V, der har været iværksat eller tilbudt den pågældende for at forebygge personens farlige, truende eller chikanerende adfærd, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet, 5) indretningen af den nye bolig og personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og 6) personens egne samt de pårørendes og den

	<p>eventuelle værges bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.</p> <p>Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med indstillingen vurdere, om der er behov for at anmode Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.</p> <p>Stk. 4. Kommunen kan om fornødent anmode om bistand af politiet til at gennemføre en afgørelse om flytning. «</p>
<p>§ 132. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager om</p> <p>1) tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 mod den pågældendes vilje eller</p> <p>2) optagelse i særlige botilbud efter § 129, stk. 1.</p> <p>Stk. 2. --</p>	<p>5. I § 132, stk. 1, nr. 2 ændres »§ 129, stk. 1« til: »§§ 129, stk. 1 og 129 a«.</p>
<p>§ 134. Statsforvaltningens afgørelser efter § 131 om optagelse i bestemte botilbud efter § 129 kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.</p> <p>Stk. 2-4. --</p>	<p>6. I § 134, stk. 1, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.</p>
<p>§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når Ankestyrelsens afgørelse omhandler</p> <p>1) tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 eller</p> <p>2) optagelse i særlige botilbud efter § 129.</p>	<p>7. I § 135, nr. 2, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.</p>
<p>§ 136. Optagelse i botilbud efter § 129 og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 125-128, skal</p>	<p>8. I § 136, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.</p>

<p>registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn. Har den borger, som indberetningen vedrører, ophold i et regionalt eller kommunalt botilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.</p> <p>Stk. 2. --</p>	
<p>§ 137. -- Stk. 2. Social- og indenrigsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter § 127 og 129, og om advokaternes medvirken ved sagens behandlings, jf. § 132.</p>	<p>9. I § 137, stk. 2 ændres »§§ 127 og 129,« til: »§§ 127, 129 og 129 a,«.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1345 af 23. november 2016, som ændret ved § 2 i lov nr. 1543 af 13. december 2016, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 55. -- Stk. 2. Udvidet votering skal benyttes i sager om følgende: 1)-3) -- 4) Sager om tilbageholdelse i boligen efter § 127 og om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 i lov om social service. 5)-6) -- Stk. 3. --</p>	<p>1. I § 55, stk. 2, nr. 4, ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.</p>
<p>§ 72. -- Stk. 2-4. -- Stk. 5. Klage til Ankestyrelsen over optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 i lov om social service har opsættende virkning. Hvis særlige forhold gør det påkrævet, træffer</p>	<p>2. I § 72, stk. 5, 1. pkt., ændres »§ 129« til: »§§ 129 og 129 a«.</p>

<p>Statsforvaltningen samtidig med afgørelsen om optagelsen i et særligt botilbud afgørelse om at iværksætte optagelsen straks. Afgørelsen om at ophæve en opsættende virkning kan ikke indbringes for Ankestyrelsen. Stk. 6-8. --</p>	
<p>§ 73. -- 1) -- 2) Optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129. 3) -- Ankestyrelsens afgørelse skal foreligge inden 8 uger. Stk. 2. --</p>	<p>2. I § 73, stk. 1, nr. 2, ændres »§ 129.« til: »§§ 129 og 129 a.«.</p>
	<p>§ 3 Loven træder i kraft den 1. juli 2017.</p>